

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.317/2020/6.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Márki Zoltán, a tanács elnöke
Dr. Repkényi Zsuzsanna, előadó bíró
Dr. Bartkó Levente, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2020. december 14.

Az ügy tárgya: csalás büntette és más bűncselekmény

Terhelt(ek): terhelt

Első fok: Nyíregyházi Járásbíróság, 8.B.947/2018/18., ítélet, tárgyalás,
2019. június 13.

Másodfok: Nyíregyházi Törvényszék, 3. Bf.463/2019/16., ítélet,
nyilvános ülés, 2020. január 30.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a csalás büntette és más bűncselekmény miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Nyíregyházi Járásbíróság 8.B.947/2018/18. számú, illetőleg a Nyíregyházi Törvényszék 3.Bf.463/2019/16. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

- [1] A Nyíregyházi Járásbíróság a 2019. június 13. napján kihirdetett 8.B.947/2018/18. számú ítéletével a terheltet 2 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás büntette [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (5) bekezdés b) pont] és folytatólagosan elkövetett csalás büntette [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (4) bekezdés b) pont] miatt halmazati büntetésül 3 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy legkorábban a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett az egyéb járulékos kérdésekről.

- [2] Védelmi fellebbezés alapján eljárva a Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2020. január 30. napján meghozott 3.Bf.463/2019/16. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet a járulékos kérdések vonatkozásában megváltoztatta, egyebekben az ítéletet érdemében helybenhagyta.
- [3] Az elsőfokú bíróság által megállapított, és a másodfokú bíróság által kiegészített tényállás lényege a következő.

A terhelt 2014-2016. években az életvitelét biztosító legális jövedelemmel nem rendelkezett. Megélhetését kölcsönökből finanszírozta úgy, hogy ismerőseit felkereste azzal az ürüggyel, hogy nagyobb összegű pénzre van szüksége ahhoz, hogy megfinanszírozza egy áruházba általa történő ruházati termékek beszállítását, tőlük pénz kért kölcsön. A kölcsönök visszafizetését 1-2 hét határidőn belül vállalta. A kölcsönökről a sértettek és a terhelt írásbeli szerződést - a közöttük lévő személyes kapcsolatra tekintettel - nem kötöttek, és kamatot sem kötöttek ki.

A terheltnek a kölcsönkért összegek visszafizetése nem állt szándékában, a kapott kölcsönöket részben korábbi tartozásainak törlesztésére, részben saját családtagjai megélhetésére fordította. A terhelt egy áruházal szerződéses üzleti kapcsolatban nem állt, a sértetteket a pénz kölcsönkérésének időpontjában megtévesztette, és miután több alkalommal adtak kölcsön pénzt a sértettek a terheltnek, ugyanezen okokra hivatkozással folyamatosan tévedésben tartotta őket. A terhelt fenti módon három sértett sérelmére folytatólagosan követte el a terhére rótt bűncselekményeket.

II.

- [4] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 648. § a) pontját, valamint a Be. 649. § (1) bekezdés b) pontját megjelölve. Az indítvány szerint az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban nem tett eleget maradéktalanul a Nyíregyházi Törvényszék hatályon kívül helyező végzésében foglaltaknak, a számára előírt kötelező bizonyítást teljes mértékben nem végezte el, melynek elmaradása okán az ítélet megalapozottsága kétséges. Az elsőfokú bíróság nem kellő mértékben tárt fel, hogy a terhelt a vádbeli cselekmények idején milyen jövedelemmel rendelkezett. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem adott magyarázatot az elkövetési magatartásra, sem arra, hogy a terheltben mikor alakult ki az elkövetési szándék. Az eljáró bíróság nem adott magyarázatot arra sem, hogy a terheltnek egyes sértettekre nézve mikor alakult ki a „nem fizetés szándéka”. Álláspontja szerint a rendelkezésre álló bizonyítékokból nem lehet megállapítani, hogy a terhelt nem szándékozta visszafizetni a kölcsönkért összegeket, így megítélése szerint hiányzik az elkövetési magatartás tényállási eleme, az elkövető bűnös tudata.

Kifogásolta továbbá, hogy a bíróság minősítő körülményként az üzletszerűséget is megállapította, de erre nézve indokolást nem adott, továbbá az üzletszerűség megállapításához a terhelt bűnözői életformára utaló berendezkedésének megállapítása is szükséges lenne, azonban az eljáró bíróság ilyet nem állapított meg, így az üzletszerűség mint minősítő körülmény törvénysértő módon került megállapításra.

- [5] A védő felülvizsgálati indítványában a terhelttel szemben a cselekvőségéhez igazodó büntetés kiszabását indítványozta.
- [6] A Legfőbb Ügyészség BF.309/2020/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak részben alaptalannak tartotta.

Az ügyészi álláspont szerint a felülvizsgálati indítvány részben a tényállás megalapozottságát és a bíróság bizonyítékértékelő tevékenységét vitatja, amikor az eljáró bíróság bizonyítékok körében levont jogi következtetésének helyességét vonja kétségbe. A védő a tényállás felderítetlenségét is sérelmezi, amellyel a megalapozottságot, és ezen keresztül áttételesen a megállapított tényállást támadja, amire felülvizsgálati eljárásban nincs törvényes lehetőség.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatás be nem tartása felülvizsgálati okot nem képez. Az ügyészi állásfoglalás kifejti, hogy a tényállás rögzíti a terhelt által elkövetett csalás tévedésbe ejtő elkövetési magatartását, valamint a szándéknak már a

kölcsönök kérésének időpontjában való fennállását is, ezért a védőnek a megvalósított elkövetési magatartás és elkövetési szándék időpontja hiányára való hivatkozása alaptalan.

Az üzletszerűség kapcsán az ügyészség álláspontja az, hogy a Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontjában foglaltak alapján a három tényállási pontban írt - összesen tíznél is több - kölcsönkérés esetén a rendszeres haszonszerzés a három rendbeli bűncselekmény esetén is megállapítható. Továbbá az ügyészi indítvány kitért arra, hogy a terhelttel szemben kiszabott 3 év szabadságvesztés büntetés is törvényes, ami az üzletszerűség megállapításának hiánya esetén is megfelelő, tekintettel a halmazati szabályok figyelembevételére.

Mindezek alapján a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta.

III.

- [7] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [8] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a Be. 648. §-a valamennyi felülvizsgálati okra kiterjedően rögzíti, miszerint felülvizsgálatnak csak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen van helye és a jogerős bírósági határozatban rögzített tényállás alapulvételével, kizárólag a Be. 648. § a)-d) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [9] Nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor a terhelt bűnösségét a terhére rótt bűncselekményekben megállapította, a minősítés és a büntetés is törvényes.
- [10] Az indítványban foglaltak kapcsán rámutat a Kúria arra, hogy egyfelől a csalás tényállásszerűsége szempontjából (alanyi oldalon) annak van jelentősége, hogy az elkövetőnek kezdettől fogva, azaz az adott ügylet létrejöttékor sem volt szándékában az abból következő teljesítés megtétele (visszafizetés). Csalás esetén ez a meglévő akarat az, amivel a megtévesztés létrejön, aminek következtében a sértett tévedésben lévén, úgy rendelkezik a vagyonáról, hogy azt egyébként nem tette volna.
- [11] A teljesítőképesség közömbös, ha a teljesítés szándéka már a szerződés megkötésekor sem áll fenn.
- [12] A másodfokon eljáró bíróság a tévedésbe ejtés elkövetési magatartását kifejtette és megállapította, hogy a terhelt a sértetteket a pénz kölcsönkérésének időpontjában megtévesztette, és miután több alkalommal adtak kölcsön pénzt a sértettek a terheltnek, ugyanezen okra hivatkozással folyamatosan tévedésben tartotta őket, ebből következően a csalás elkövetési magatartásának mindkét fordulatát megvalósította.
- [13] Ami az üzletszerűséget illeti, az üzletszerűség tárgyi és alanyi feltétele adott.
- [14] Alanyi feltételként annak van jelentősége, hogy a bűncselekményből származó (bármekkora) haszon (saját célú) elérésére törekvésnek egyben át kell fognia az ugyanolyan (vagy hasonló) jellegű bűncselekmény e célból történő ismételt (illetve ismétlődő) elkövetésre vonatkozó akaratelhatározást is.
- [15] Ezen szándék megállapítására következtetési alapot adhat - de nem önmagában - az elkövető életvitele, annak bűnöző jellege, jövedelmi helyzete, illetve a bűncselekményből származó haszon, abban betöltött vagy betölteni szándékolt szerepe, aránya.
- [16] Ha a haszon reményében (s egyébként a hasznot is realizálva) az ugyanolyan bűncselekmény hónapok múlva ismétlődő elkövetése bekövetkezett, akkor e körülményből már következik, hogy a magatartás szándéka az üzletszerű elkövetést is átfogta.
- [17] Kétségtelen, hogy mind a cselekmények időbeli távolsága, mind pedig pár napon belüli ismétlődése egyaránt lehetőséget adhat az alkalmosszerűség, s így az üzletszerűség hiányára való következtetésre.
- [18] Az üzletszerűség esetében azonban - szemben a folytatolagossággal - nem a „rövid időközökben” való elkövetésnek, hanem a rendszerességnek van jelentősége. Ehhez képest pedig az ismétlődésig eltelt idő hossza önmagában véve közömbös.
- [19] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen

felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve, ha a Btk. más szabályainak megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

- [20] A védő felülvizsgálati indítványa törvénysértő minősítésre, és ehhez képest törvénysértő büntetés kiszabására is hivatkozott.
- [21] Jelen ügyben azonban erről nincs szó.
- [22] A törvénysértő minősítés ugyanis az elbírált cselekmény törvénysértő, ekként eltérő jogi értékelését jelenti. Ez azonban jelen esetben - miként arra a fellebbviteli főügyészség felülvizsgálati indítványa is hivatkozik - nem történt meg, ugyanis az 1. tényállás esetében négy, a második tényállási pont esetében legalább hat kölcsönkérés, míg a harmadik tényállási pont vonatkozásában szintén több pénzkérésre került sor, amelyek alapján a rendszeres haszonszerzésre törekvés a három rendbeli bűncselekmény elkövetése esetén is megállapítható.
- [23] Megjegyzi a Kúria, hogy az üzletszerűség mint minősítő körülmény elhagyása esetén sem lenne törvénysértő a terhelttel szemben kiszabott 3 év szabadságvesztés büntetés. E bűncselekmény irányadó büntetési tétele ugyanis ez esetben 1-5 évig, illetve 3 évig terjedő - a halmazati szabályokra figyelemmel 1 évtől 7 és fél évig terjedő - szabadságvesztés büntetés, melynek középértéke 4 év 3 hónap lenne. A terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés tartama még ebben az esetben sem tekinthető törvénysértően súlyosnak.
- [24] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálat során a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. A Be. 659. § (1) bekezdése alapján pedig a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.
- [25] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének vitatására. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [26] Ezzel szemben a védő indítványában az irányadó tényállást támadta, a bizonyítási eljárás lefolytatását és bizonyítékok mikénti értékelését vitatta. Felülvizsgálatban mindez törvényben kizárt.
- [27] A Kúria a Be. 649. § (2) bekezdése szerinti olyan további felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, nem észlelt.
- [28] Ekként a Kúria a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályában fenntartotta.

IV.

- [29] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 653. § (1) bekezdésére figyelemmel a Be. 458. § (3) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.
- [30] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, dr. Repkényi Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő
BÉ